

Skötselplan för naturreservatet Rismåla i Nybro kommun

Syfte med områdesskyddet

Det övergripande målet med reservatet är att bevara och utveckla ett varierat skogsområde med en vacker badsjö för rekreation, motion och naturupplevelser. I följande delar är dock naturmiljön – biologisk mångfald överordnad: Sumpskogsområdet Gåsamaden (i princip en nyckelbiotop) inklusive tillhörande vattendrag med skyddszoner och skogsområdet närmast Norra vägen (avd 62). Kamekullarna väster därom ska dessutom bevaras. Vidare ska miljön i reservatet som helhet kunna bidra till mindre hackspettens (VU) överlevnad.

Syftet nås genom en skötsel som förstärker variationen och lämnar några områden för fri utveckling. Ytterligare inventeringar av natur- och kulturvärden behöver genomföras i syfte att optimera skötseln.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Rismåla
Skyddsform	Naturreservat
Län	Kalmar län
Kommun	Nybro
Församling	Madesjö
Naturgeografisk region	Sydöstra Smålands skog och sjörika slättområden
Karta	04680, 04681
Lägesbeskrivning	Nordväst om Nybro tätort
Fastigheter	Rismåla 2:3, Desemåla 1:5, Desemåla 1:2, Desemåla 1:7 och Idehult 2:2
Markägarkategori	Kommun
Gräns	Se karta
Förvaltare	Tekniska kontoret i Nybro kommun
Areal	111,9 ha (hektar) varav 98,5 ha produktiv skogsmark

Historisk och nuvarande markanvändning

Rismåla är ett omtyckt och flitigt använt rekreationsområde nära Nybro tätort. Vid Rismåla göl ligger den ena av centralortens två badplatser där även aktivt fiske (inkl. kräftfiske) förekommer. Nord och nordväst om det nybyggda området Bidalite finns granskogar med riklig tillgång på blåbär. Från gölen, sydost mot bebyggelsen är ett livligt frekventerat promenadstråk med hundrastning e.t.c. Förr fanns det även skidspår i delar av reservatet.

Skogen inom reservatet har skötts med stor hänsyn tagen till områdets stora rekreationsvärden. I de östra delarna av reservatet, som tills år 2005 varit i privat ägo, har skogsbruket dock varit mer rationellt. Se vidare under rubriken Bakgrund i beslutet.

Biologiska bevarandevärden

Naturvärdena är översiktligt undersökta av studenter vid Högskolan i Kalmar våren 1992, vidare av miljökontoret (bl.a. inför skogsbruksplan 1996) samt av Bo Fagerström på Tekniska kontoret hösten 1995. Han har också sammanställt en svampinventering (1998) gjord av experten Gustav Söderström. Tekniska kontorets nyckelbiotopsinventering 2001 (Åsa Karlsson) beskriver också några mindre delar av området. Hela området bedöms ha ett rikt fågelliv, bl.a. finns mindre hackspett (VU).

Kultur och geologi

Intill det föreslagna reservatet finns ett äldre odlingslandskap bevarat med stora kulturhistoriska värden. Delar av skogen i den sydvästra delen av reservatet (avd. 57, 58, 84) har till omkring år 2000 använts för skogsbete – vilket idag är mycket ovanligt.

I den östra delen av reservatet finns delar av ett välutvecklat dödisområde med stort geologiskt värde. Det benämns *kameområde*, eftersom det bildats av isälvsmaterial istället för av morän, som är det vanligaste.

Prioriterade bevarandevärden

Bevara, främja/utveckla friluftslivet i hela reservatet, de höga naturvärdena och områden med höga geologiska värden främst öster om Desemålavägen.

Övergripande skötsel mål av reservatet

- Hålla stigar öppna genom kontinuerlig röjning. Längs med cykelbanor och andra större vägar röjs skogen igenom så att en öppen skog kommer fram - vilket är mer trivsamt för dem som promenerar/cyklar genom området.
- Nya vandringsleder tas upp, se rekreationskartan. Dessa samt befintliga leder kan komma att utgöra del av naturstig och ridled.
- Nytt vindskydd med grillplats anläggs, se rekreationskartan.
- Längsmed sjön röjer man bitvis upp så att det blir mer lättframkomligt för fiskare.
- Märka ut idag befintliga vandringsleder/stigar inom reservatet med GPS och lägga in dem i rekreationskartan.
- Vindfällan och rotvältor som är till fara för allmänheten sågas ner/trycks tillbaka så att de inte utgör en fara. Vindfällan lämnas kvar så långt möjligt. Efter extrema stormar fattas beslut om åtgärder i varje enskilt fall. De åtgärder som nu vidtas efter stormen 2005 är ett exempel på detta.
- Miljön i reservatet ska bidra till mindre hackspettens överlevnad.
- Gåsamaden ska skötas så att den biologiska mångfalden bevaras.
- Avd 62 ska bibehålla sin "Norrlandskaraktär".

Övergripande skötsel mål inom respektive skötselområde

Området delas in i fjorton olika skötselområden. Geografiska lägen se skötselplankartan..

Område A:

Inom detta område främjas i första hand friluftslivet.

Område B:

Inom detta område främjas främst naturvärdena och djurlivet.

Område C-J samt L, avd 61 och M:

Här främjas friluftslivet intill pulkabacken samt längsmed befintliga och nyplanerade vandringsleder, i övrigt främjas friluftsliv, naturvärden och djurlivet i kombination. Ny vandringsled planeras gå genom skötselområde I, J och K - passera vägen - därefter sträcka sig genom skötselområde E och C för att slutligen landa vid Rismåla göl.

Område K och L, avd 62:

Här främjas i första hand naturvärdena och djurlivet.

Område N:

Inom detta område främjas normal skogsskötsel så när som längs med ån och utmed Gåsamaden där naturvärdena och djurlivet främjas.

Skötselmål och skötselåtgärder

Område A:

Beskrivning: Närområde till Rismåla göl.

Den norra delen av området utgörs av talldominerad blandskog (avd. 23). Utöver tall finns gran, ek, rönn, björk m.m. Åsbacken med tall och småek ger fin utsikt mot gölen. Nordost om gölen finns en strand med badplats och grov tall (avd. 24).

Sydöstra delen av området utgörs av grandominerad blandskog (avd. 261), södra delen av tallskog (avd. 40). Inom området finns promenadstråk och grillplats med vindskydd.

Mål: Främja friluftslivet (badplats, fiske, leder m.m.).

Åtgärder: Rönning längsmed stigar och grillplats. Inom avd. 23 och 24 friställs större ekar. Vid själva badplatsen och inom avd. 24 lätt gallring av tallar. Inom avd. 261 gallras granen successivt bort för att främja en öppen tallskog inom området. Längs vissa strandpartier buskrönning för att främja fisket *samt* utsikten mot gölen längs promenadstråken. Vid avd. 63 upprättas en ny grillplats med vindskydd.

Område B:

Beskrivning: Lövskog med tallinslag. Delvis kärr med björkskog, i övrigt rönn, brakved, viden och ek. Synes vara en god småfågelbiotop. Ett dike passerar i längdriktningen. I nordvästra delen finns rester av slätterängsflora med bl.a. slättergubbe.

Mål: Främja en lövskogsbiotop.

Åtgärder: Fri utveckling så när som på granuppslag.

Område C:

Beskrivning: Grandominerad blandskog. I sydostlig riktning sträcker sig en ås med grova granar, flera äldre ekar (>90 st.), grov asp och tall, björk samt många lågor. Enligt nyckelbiotopsinventeringen på Nybro kommuns marker 2001 utgör åsen "objekt med naturvärde".

Mål: Utveckla en gammal, grov lövskog längsmed åsen med inslag av grov tall. I de lägre delarna av området övergår skogen successivt mot naturskog som domineras av gran.

Åtgärder: Gallra bort stor del av granen och friställ alla grova lönträd och tallar längsmed åsen. I de lägre delarna av området (norra delen) fri utveckling. Genom området skall ny vandringsled dras fram.

Område D:

Beskrivning: Lövskogsområden som domineras av björk. Avd. 43 och 28 utgörs av fuktig mark. Inom avd. 38 ligger det rester av torpmark. Avd. 271 har tidigare hört ihop med avd. 27 och domineras av gran, avd. 391 har tidigare hört ihop med avd. 39 och domineras av grov gran och gamla, grova lövträd.

Mål: Grov och gammal lövskogsbiotop. Bevara gamla torpmarken öppen.

Åtgärder: Røj och gallra bort all gran kontinuerligt, friställ grova ekar samt røj upp vid f.d. torpet. Avd. 271 avverkas helt för att främja ny lövskog. Inom avd. 391 avverkas allt barr för att främja lövträden och ny uppkomst av löv. I övrigt fri utveckling.

Område E:

Beskrivning: Ungskog som i nordväst domineras av björk och i sydost av tall. I den nordvästra delen växer mycket gräs, örter, bärris och ljung.

Mål: Främja ett lövdominerat område som på lång sikt kan "smälta" in i den gamla löv- och tallskogen uppe på åsen i skötselområde C. Genom området planeras en vandringsled som sträcker sig från vägen i öster, genom avd. 46 och vidare fram till Rismåla göl i nordväst.

Åtgärder: Røj fram löv i de nordvästra delarna. I den sydöstra delen har lövet till stora delar redan röjts bort. För att på sikt få ett lövdominerat bestånd bör relativt kraftiga röjnings/gallringsuttag göras för att gynna lövuppslag. Genom området skall ny vandringsled dras fram.

Område F:

Beskrivning: Till största delen äldre, grandominerade skogar med varierande slutenhet. Avd. 53 och 55 utgörs av yngre tallskog och avd. 41 av blandungskog med relativt stort inslag av fröträd (grov tall).

Mål: Utveckla en naturskog med stor luckdynamik. Öka andelen döda träd och lågor.

Åtgärder: Ingen åtgärd.

Område G:

Beskrivning: Fd. bete. Den nordvästra delen är igenväxt med bl.a. tämligen grov asp.

Mål: Fri utveckling mot en naturskog.

Åtgärder: Fri utveckling.

Område H:

Beskrivning: Till stora delar äldre gles tallskog. Avd. 49 utgörs av yngre gallringsskog av tall, avd. 48 av kärr och avd. 57 och 58 av betad barrskog, 58 med inslag av gammal ek med knappnålslav. Inom området har stormen under 2005 gjort sina avtryck. Avd. 84 hörde tidigare ihop med avd. 56 (som utgörs av 55-årig granskog) men den blåste ner under stormen.

Mål: Bevara och utveckla en gles, gammal tallskog.

Åtgärder: Gallra fram en gles tallskog inom avd. 49 (gallringsuttag under flera omgångar), gallra bort yngre gran inom avd. 42. I övrigt hålls granen borta (så att den på sikt inte tar över) genom röjning. Kalmarken inom avd. 84 sköts så att den på sikt smälter in och liknar övrig skog inom skötselområdet.

Område I:

Beskrivning: Gammal barrskog. Avd. 66 och 74 utgörs av gles, gammal och grov tallskog medan avd. 71 och 72 utgörs av äldre barrblandskog.

Mål: Bevara och utveckla en gammal, gles och grov barrskog som domineras av tall.

Åtgärder: Ta ut en del av granen inom avd. 71 och 72 för att främja utvecklingen av grov tallskog. I övrigt så hålls granen efter så att tallen får dominera även i framtiden. Genom området skall ny vandringsled dras fram.

Område J:

Beskrivning: Yngre gallringsskog. Avd. 70 har nyligen gallrats och domineras av tall, medan avd. 75 har större lövinslag (ca 40 %).

Mål: De torra områdena ska på sikt "smälta in" i skötselområde I där en gles, gammal och grov tallskog dominerar. I de fuktigare delarna låter man skogen utvecklas fritt.

Åtgärd: Gallra igenom de torra och friska delarna i flera omgångar så att de på sikt "smälter in" i skötselområde I. Inom de fuktiga delarna ingen åtgärd. Genom området skall ny vandringsled dras fram.

Område K:

Beskrivning: Område kallas Gåsamaden. Området har höga naturvärden och har bildats av Bolanders bäck och består främst av lövsumpskog med, björk, al, asp, ek, viden, ask, m.fl. buskar och träd samt barrträdslågor. Utöver skyddsvärda arter som sumpviol, mindre hackspett (VU –sårbar) och bullspindelskivling (NT) finns signalarter som rödgul trumpetsvamp, blå taggsvamp, lökspindelskivlingar, kamjordstjärna, sotlav, gammelgranlav, grönpypyla, ormbär och blåsippa. Blodsoppen och sotlaven indikerar långvarig förekomst av gamla och döda träd, dvs. skog med lång kontinuitet – höga naturvärden. Lökspindelskivlingar indikerar dessutom på kalkrik mark.

Norr om sumpskogen ligger ett äldre barrskogsbestånd som delvis växer på hållmark. Inom området finns en del lågor.

Mål: Bevara Gåsamaden med tillhörande barrskog med dess biologiska mångfald (se ovan).

Åtgärd: Fri utveckling med undantag av att granuppslag röjs bort kontinuerligt så att lövsumpskogen får dominera även framgent. Genom området skall ny vandringsled dras fram.

Område L:

Beskrivning: Inom avd. 61 finns delar av ett välutvecklat dödisområde med stort geologiskt värde. Det benämns kameområde eftersom det bildats av isälvsmaterial istället för av morän, som är det vanligaste. Området är också ett omtyckt närströvsområde. Större delen av dödisområdet ligger på f d privat mark i nordlig riktning. I översiktsplanen 1990 rekommenderades (rekommendation 26) att området skulle undantas från all exploatering och detaljplaneras som närnaturområde.

Avd. 62 är ett område med naturvärden och som utgörs av talldominerad barrskog med bl.a. kala hållar och små våtmarker - "norrlandslikt". Ett visst inslag av död ved. Används för rekreation, men ligger något otillgängligt mellan Norra vägen och ån - mindre bro finns dock.

Mål: Naturskogsliknande karaktär. Vandringsstråk. I första hand främjas friluftsliv i avd 61 och naturvärden och djurliv i avd 62.

Åtgärd: Fri utveckling för att få ännu mer naturskogsliknande karaktär. Dock röjning längs vandringsstråk.

Område M:

Beskrivning: Avd 78 domineras av gles och grov äldre tallskog med inslag av ung tall- och björkskog i nordväst. I den nordvästra delen ligger även en pulkabacke. Avd. 79 utgörs av ett lövdominerat fuktstråk längsmed ån. Lövslogen är relativt ung och snårig.

Mål: Bevara och utveckla en gles och grov gammal tallskog, den fuktiga delen med lövskog utvecklas till en gammal, grov lövsumpskog.

Åtgärd: Ungskogen med tall och björk intill pulkabacken röjs igenom så att den på sikt kan smälta in i den gamla, glesa tallskogen – främja tallen. Pulkabacken hålls öppen. Lövsumpskogen lämnas för fri utveckling så när som på granuppslag som röjs bort.

Område N:

Beskrivning: Avd. 39 utgörs av nyplanterad granungskog medan resterande delar av området utgörs av barrungskog. Genom området flyter en å.

Mål: Produktionsskog.

Åtgärd: Normal skogsproduktion. Längs med ån lämnas och främjas löv vid skogliga åtgärder – där barr idag dominerar röjs barrträden bort så att lövet kan ta över. Längsmed skötselområde D, E, I och K lämnas en skyddszon för fri utveckling på ca 10-15 meter.

Friluftsliv och turism

Friluftslivet skall inom området sättas i fokus och all skoglig aktivitet skall anpassas efter friluftslivet. Parkeringsmöjligheter finns idag vid badplatsen, informationstavlor om Rismåla (innefattande naturtyper, arter, kulturhistoriska värden samt syftet och målet Rismåla) bör sättas upp på minst 3 ställen, se rekreationskartan. Ytterligare en parkeringsplats kommer att anordnas i korsningen Desemålavägen – spillvattenledningen om behov uppstår.

Dokumentation och uppföljning

- Dokumentation av skötselåtgärder
Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera var och när åtgärden utförts, av vem, kostnad och finansiering. Årlig genomgång med tillsynsmyndigheten föregår alla åtgärder.
- Uppföljning av kvalitetsmål och skötselmål
Uppföljning av kvalitetsmålen och skötselmålen ska ske i samarbete med FSC-rutin.

Finansiering

Utmärkning av reservatet, framtagande och uppsättning av informationstavla bekostas av kommunen.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet, när
Röjning längsmed stigar och grillplats. Inom avd. 23 och 24 friställs större ekar. Vid själva badplatsen och inom avd. 24 lätt gallring av tallar. Inom avd. 261 gallras granen successivt bort för att främja en öppen tallskog inom området. Längsmed vissa strandpartier buskröjning för att främja fisket <i>samt</i> utsikten mot gölen längsmed promenadstråken. Vid avd. 63 upprättas en ny grillplats med vidskydd.	Skötselområde A	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	2
Fri utveckling så när som på granuppslag.	Skötselområde B	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	3
Gallra bort stor del av granen och friställ alla grova lövträd och tallar längsmed åsen. I de lägre delarna av området (norra delen) fri utveckling. Genom området skall ny vandringsled dras fram.	Skötselområde C	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	1
Röj och gallra bort all gran kontinuerligt, friställ grova ekar samt röj upp vid f.d. torpet. Avd. 271 avverkas helt för att främja ny lövskog. Inom avd. 391 avverkas allt barr för att främja lövträden och ny uppkomst av löv. I övrigt fri utv.	Skötselområde D	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	3

Röj fram löv i de nordvästra delarna. I den sydöstra delen har lövet till stora delar redan röjts bort. För att på sikt få ett lövdominerat bestånd bör relativt kraftiga röjnings/gallringsuttag göras för att gynna lövuppslag. Genom området skall ny vandringsled dras fram.	Skötselområde E	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	1
Gallra fram en gles tallskog inom avd. 49 (gallringsuttag under flera omgångar), gallra bort gran inom avd. 42. I övrigt hålls granen borta (så att den på sikt inte tar över) genom röjning. Kalmarken inom avd. 84 sköts så att den på sikt smälter in och liknar övrig skog inom skötselområdet.	Skötselområde H	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	3
Ta ut en del av granen inom avd. 71 och 72 för att främja utvecklingen av grov tallskog. I övrigt så hålls granen efter så att tallen får dominera även i framtiden. Genom området skall ny vandringsled dras fram.	Skötselområde I	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	1(vandringsleden) i övrigt prioritet 3.
Gallra igenom de torra och friska delarna i flera omgångar så att de på sikt "smälter in" i skötselområde I. Inom de fuktiga delarna ingen åtgärd. Genom området skall ny vandringsled dras fram.	Skötselområde J	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	2

Röj bort granuppslag kontinuerligt så att lövsumpskogen får dominera även framgent. Genom området skall ny vandringsled dras fram.	Skötselområde K	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	1 (vandringsleden) i övrigt prioritet 3.
Ungskogen med tall och björk intill pulkabacken röjs igenom så att den på sikt kan smälta in i den gamla, glesa tallskogen – främja tallen. Pulkabacken hålls öppen. Lövsumpskogen lämnas för fri utveckling så när som på granuppslag som röjs bort.	Skötselområde M	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	2
Normal skogsproduktion. Längs med ån lämnas och främjas löv vid skogliga åtgärder – där barr idag dominerar röjs barrträden bort så att lövet kan ta över. <u>Längsmed skötselområde D, E, I och K lämnas en skyddszon för fri utveckling på ca 10-15 meter.</u>	Skötselområde N	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	2 vad beträffar röjning längsmed ån; i övrigt sköts skogen normalt.
Märka ut stigar och röja upp längs med sjön, vandringsleder/stigar samt längs med cykelbanor och andra större vägar.	Hela reservatsområdet.	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	1
Anlägga nytt vindskydd med grillplats.	Avd. 63	Tekniska kontoret ⁽⁴⁾	2

(1): Högsta prioritet, (2): Mycket hög prioritet, (3): Hög prioritet (4): Skötselåtgärderna kan utföras av den som Nybro kommun anlitar för att sköta kommunens skogar i övrigt.